

Z kalendára výročí

(v druhom polroku 2013)

(6 medailónov významných kresťanských osobností)

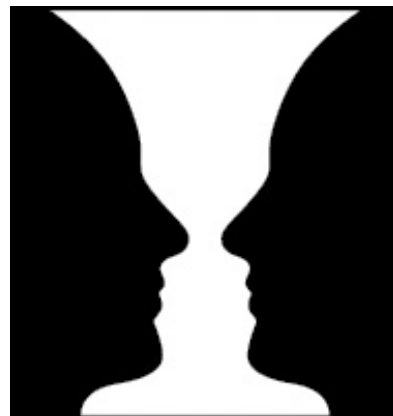
(zostavil *Dušan Jedinák*)

Topoľčany
2013

Predhovor

Hľadáme nové možnosti ako výraznejšie upozorniť na kresťanské hodnoty a kultúru. Ponúkame polročný kalendár, ktorý pripomína 6 osobností kresťanského kultúrneho života, majúcich v príslušnom mesiaci druhého polroka 2013 okrúhle (deliteľné piatimi) výročie narodenia alebo úmrtia:

KOLLÁR
CLAUDEL
SCHUMAN
GUARDINI
DERMEK
SOLŽENICYN

Úvod

Nečakaj ...
Nečakaj na úsmev, aby si bol milý a usmieval sa.
Nečakaj až ťa bude ktosi ľúbiť, ľúb sám.
Nečakaj až budeš osamotený, aby si poznal hodnotu priateľstva.
Nečakaj na najlepšiu prácu, aby si začal pracovať.
Nečakaj až budeš mať hojnosť, aj s omrvinkami je možné sa podeliť.
Nečakaj na problémy, aby si začal prijímať rady.
Nečakaj na bolesť, aby si sa obrátil k modlitbe.
Nečakaj až budeš mať čas pomôcť niekomu, pomáhaj.
Nečakaj až budú iní veľmi trpieť, aby si ich povzniesol na duchu.
Nečakaj, pretože nikdy nebude dost' tých, ktorí sú ochotní pomôcť.
Nečakaj, pretože nevieš, koľko času ešte máš...

Priznám sa, kdesi som si odpísal a na autora som akosi pozabudol. Teraz to použijem ako kresťanský odkaz, odkaz pre kresťanov...

Najdôležitejšie možno bude, aby sme sa kresťanmi nielen nazývali, ale nimi aj boli celým svojím životom. *Podstatou kresťanstva je láska* (Pavol VI.). Jednou z príležitostí by mohlo byť rozvíjanie dialógu medzi všeobecnou kultúrou a kresťanskou vierou prostredníctvom poznávania a prezentácie hodnôt i tvorcov kresťanského umenia a kultúry.

Tradícia je včerajší pokrok. Pokrok je zajtrajšia tradícia. Ide o to nehniť, ale dozrievať. Dozrievať, to znamená integrovať, to znamená prehĺbiť, to znamená vytríbiť to, čo bolo povedané pred nami (Jean Guitton).

Chcem sa pripojiť k tejto myšlienke. Nečakať nečinne na hnilobu...
Ponúkame stručný výber z diela kresťanov...

Adam František KOLLÁR

(17. 4. 1718 – 10. 7. 1783)

Ako knihovník a historik archivár i filológ, pedagóg a dvorský radca sa zaslúžil o rozvoj Dvorskej knižnice vo Viedni. Bol zástancom absolútnej moci osvieteného panovníka, vystupoval aj proti výsadám šľachty a cirkvi. Prispel ku školskej tereziánskej reforme *Ratio educationis* (1777). Usiloval sa o zavedenie výučby materinského jazyka a právo na vzdelanie pre všetky národnosti v monarchii. Zaslúžil sa o založenie Cisársko-kráľovskej akadémie orientálnych jazykov vo Viedni. Bol povýšený do zemianskeho stavu (1775). Veľmi mnoho času venoval zbieraniu listín k uhorským dejinám. Stal sa ojedinelým zjavom slovenskej inteligencie, vzdelancom európskeho formátu.

Vyštudoval na gymnáziách v Banskej Bystrici a v Banskej Štiavnici, v jezuitskom lýceu v Trnave, na univerzite vo Viedni. Z reholy jezuitov vystúpil v roku 1748. Pôsobil v Liptovskom Mikuláši, vo Viedni (aj ako riaditeľ knižnice 1774–1783). Prednášal na viedenskej univerzite (gréčtinu 1748–1751, dejiny aj právo). Dekanom filozofickej fakulty sa stal roku 1774 a bol poverený vypracovať návrh na reformu latinských gymnázií. Napísal *Dejiny patronátneho práva apoštolských kráľov uhorských* (1762) i *O pôvode a stálom používaní zákonodarnej moci vzhľadom na posvätnosť apoštolských kráľov Uhorska* (1764). Vydal aj latinskú gramatiku i gramatiku tureckého jazyka. Mal dôkladnú znalosť uhorských dejín, práva a ústavy. Stal sa slovenským Sokratom. A. F. Kollár okrem slovenčiny, nemčiny a maďarčiny hovoril po latinsky, grécky, hebrejsky, turecky, perzsky, arabsky a ovládal prakticky všetky slovanské jazyky. Okrem iného navrhoval úplné zrušenie nevoľníctva, zavedenie urbáru, garanciu náboženskej slobody, aj zdanenie šľachty, podporu roľníctva, baníctva či mincovníctva. Predpokladal, že predkovia Slovákov sa dobrovoľne spojili s Maďarmi a spoločne založili uhorský štát.

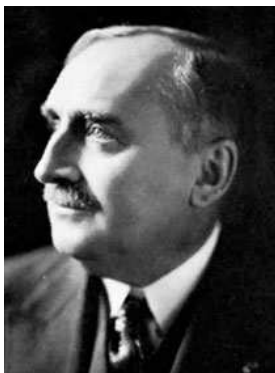
Z myšlienok

- *O ľude, čo za našej pamäti obýva Uhorsko, treba najmä toto vedieť: v hlavných mestách a v rušnejších mestečkách bývajú predovšetkým Maďari, Nemci a Slovania: na tieto národy a na Valachov (Rumunov) rozdeľuje sa celé kráľovstvo. Ale slovenské národy, rozdelené na Slovákov, Poliakov, Čechov, Moravanov, Chorvátov, Dalmatíncov, Slovincov, Srbov zaplňajú najväčšiu časť kráľovstva natolko, že sa zdá, akoby táto časť Európy brala na seba znova tú podobu, akú mala pred príchodom Maďarov...*
- *Ak je niekto rodom Slovákom ako ja a podľa môjho príkladu vynaloží trochu času na poznanie ostatných nárečí, veľmi ľahko porozumie jazyk a písmo celého slovanského národa, a keď to bude vyžadovať vec alebo osud, môže prejsť od Jadrana cez rozsiahle oblasti severu až k hraniciam čínskym bez sprievodcu alebo tlmočníka. A tu by som spomenul celkom vynikajúcu schopnosť nášho jazyka, že vie úspešne napodobniť zvuky iného jazyka, čo som sám skúsil na svoju veľkú radosť. Toto som chcel zdôrazniť kvôli mojim Slovákom, aby reč a svoj kmeň neprestali milovať preto, ako sa to často stáva, že sú posmievaní takými, ktorí tiež bývajú v Uhorsku, lebo aj vodou, ktorá sa všeobecne užíva, zrejme už opovrhujú iba márnotravníci a prednosť aj tej najlepšej veci nemôžu poznať očami obťažnými opilstvom...*
- *Tolerancia nech je zásadou každého kresťanského panovníka.* (dmj)

Paul CLAUDEL

(*6.8.1868–†23.2.1955)

Francúzsky básnik a spisovateľ vychádzal z tradícií symbolizmu. Veci a javy sú pre neho nielen objektmi poznania, ale aj podnetmi duchovného života. V jeho diele sa často odohráva kresťanský zápas medzi dobrom a zlom. Od roku 1893 bol diplomatom v Bostone, v Šanghaji, v Pekingu, v Hamburgu, v Kodani, v Tokiu, vo Washingtone i v Bruseli (v Prahe pôsobil v rokoch 1909 až 1911). Celý život literárne pracoval. Nehanbil sa za označenie *katolícky básnik*. Meditoval o poslaní človeka a jeho vzťahu k absolútnu (*Sedem žalmov pokánia, Svätá Terézia, Sväté obrázky z Čiech, Päť veľkých ód*). V dramatických dielach vykreslil zápas medzi profánnou realitou a duchovnými hodnotami. *V deň Posledného súdu nepríde iba Sudca z neba, ale aj celá Zem sa mu vrhne oproti.*

Z myšlienok

- *Kde len rozťahnem ramená, plávam v nádhere Božej.*
- *Skutočnosť, že nás niekto miluje, nás málo uspokojuje. To, čo nás robí naozaj šťastnými je, že my môžeme niekoho milovať.*
- *Láska mi musí dať kľúč k bránam sveta a zabrániť, aby mi ich ľudia vytrhli.*
- *Láska, ako dar nebies, objavuje v každom okamžiku a vo všetkom zázrak. Zloba, ako záležitosť ľudských vášní, vynachádza vždy iba peklo na zemi.*
- *Malé porozumenie sa prejavuje na prvý pohľad. K veľkému je potrebné dospieť nedorozumením.*
- *Ti, ktorí ma prídu navštíviť, mi preukážu česť. Ti, ktorí neprídu, mi urobia radosť.*
- *Radosti sa nemožno zmocniť, musí sa ťa zmocniť sama. Nemožno jej klásť podmienky.*
- *Poriadok je radosťou rozumu, ale neporiadok je rozkošou predstavivosti.*
- *Nechaj zažiť slnko, ktoré je vo mne.*
- *Súlad medzi dvoma ľuďmi nie je niečo, čo sa dostáva; treba oň stále bojovať.*
- *Žena je nebezpečenstvom pre každý raj.*
- *Víno je profesorom chuti, osloboditeľom ducha a lícom prinášajúcim osvetlenie.*
- *Ľudia sú hrdinami iba vtedy, keď nemôžu ináč.*
- *Oddať sa Božej vôli znamená mať účasť i na Božom mlčaní.*
- *Buď hodný ohňa, ktorý ťa spaľuje.*

...
*jedna ručka drží zemkouli,
druhá se vzťahuje k ochraně
nad tyto maličké, kteří se mu důvěřují;*
...

*Věčné bytí naplňuje pokojík,
neslyšitelné jako dech,
vtělené ve všechny tyto chudobné věci, prosté a nevinné.
Když je On s námi, nemůže se nám stát nic zlého.*

Robert SCHUMAN

(29.6.1886 – 4.9.1963)

Jeho rodina pochádzala z Lotrinska. On vyštudoval právo na univerzitách v Bonne, Mníchove, Berlíne a v Štrasburgu. Vyrastal na pomedzí nemeckej a francúzskej kultúry. V roku 1940 bol deportovaný do Nemecka. Po úteku o dva roky neskôr sa pripojil k francúzskemu hnutiu odporu. Svoju dráhu politika začal (1948), keď sa stal ministrom zahraničných vecí v ôsmich krátkodobých francúzskych vláдах (až do roku 1952). Vnímal celostne politické súvislosti a predvídavo sa díval aj do vzdialenej budúcnosti.

Skromný, nenápadný, premýšľavý Schuman, muž presných myšlienok a nezlomnej vôle, vynikol intelektuálnou čestnosťou, nezištnou ochotou

v službe. Vypracoval plán vytvorenia Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ, ktorý bol zverejnený 9.

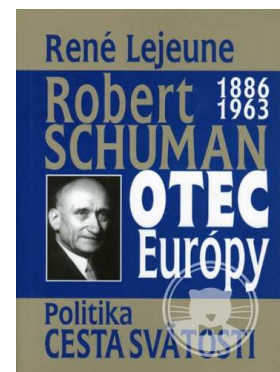
mája 1950 (dnes považovaný za zrod Európskej únie). Služba svetu bola pre neho bohoslužbou. V roku 1955 sa stal predsedom Európskeho spoločenstva a v rokoch 1958–1960 bol prvým predsedom Európskeho parlamentného zhromaždenia v Štrasburgu. Schuman nechápal zjednotenú Európu len ako do seba zahľadenú pevnosť, ale ako model medzinárodných vzťahov pre tretie tisícročie. Kresťanské hodnoty ako základ európskej politiky môžu umožniť mierovú spoluprácu v Európe a jej rast hospodársky aj duchovný.

Z myšlienok

- *Politická integrácia musí byť doplnením ekonomickej integrácie... Len politicky integrované krajiny vykonajú spoločné rozhodnutia medzinárodného dosahu.*
- *Solidarita vo výrobe, ku ktorej sa takto dospeje, bude mať za následok, že akákoľvek vojna medzi Francúzskom a Nemeckom sa stane nielen nemysliteľnou, ale vlastne nemožnou.*
- *Aby mohol nastať naozajstný mier, potrebujeme najprv jednotnú Európu...Európa nebude vybudovaná naraz alebo podľa jednotného generálneho plánu. Bude vystavaná pomocou konkrétnych výsledkov, ktoré najprv vytvorí solidarita de facto... Európa musí spojiť všetky svoje prostriedky, aby mohla žiť lepšie... Európa sa musí znovu stať vodcom humanity... Zjednotená Európa predznačuje všeobecnú solidaritu budúcnosti.*
- *Zrodila sa (demokracia) v deň, keď bol človek povolaný, aby vo svojom dočasnom pozemskom živote uskutočňoval ľudskú dôstojnosť v osobnej slobode, v rešpektovaní práv druhého človeka a v praktizovaní bratskej lásky ku všetkým. Nikdy pred Kristom neboli vyslovené podobné myšlienky. Demokracia je zviazaná s kresťanstvom v myslení i v čase. Zrodila sa s ním len postupne, po dlhom tápaní, niekedy za cenu opätovného upadnutia do barbarstva.*
- *Všetci sme nástrojmi Prozreteľnosti, ktorá nás vedie k naplneniu diel, čo nás presahujú.*

(dmj)

Romano GUARDINI (17. 2. 1885 – 1. 10. 1968)

Taliánsky kňaz (vysvätený v roku 1910) pôsobiaci v Nemecku sa stal priekopníkom liturgickej obnovy, hlavne pre mládež. Prednášal teológiu na univerzitách v Bonne, Berlíne, Tübingene i v Mníchove. Majstrovsky a precízne formuloval myšlienky náboženskej reflexie, v dialógu sprostredkúval kresťanský svetonázor. Napísal viac než 200 literárnych prác, z ktorých mnohé boli preložené do najrozličnejších jazykov (*Duch liturgie; O zmysle Cirkvi; O živom Bohu; Život viery; Starosť o človeka; Svet a osoba; Sloboda, milosť, osud; Koniec novoveku*). V kultúrnom svete si získal uznanie aj prácami o Platónovi,

Augustínovi, Pascalovi, Dostojevskom. Rešpektoval ľudskú slobodu a dôstojnosť človeka.

Guardiniho apoštolská horlivosť bola preniknutá snahou o evanjeliovú vernosť v katolíckej cirkvi. Pochopil, že Božia pravda a ľudská sloboda sa navzájom podmieňujú a osudovo spájajú. „*Písal proste, o všetkých duchovne aktuálnych otázkach svojho času... Vydal zo seba, ako verný spolupracovník Boží, bohatstvo darov, ktoré dostal*“ (L. Hanus).

Z myšlienok

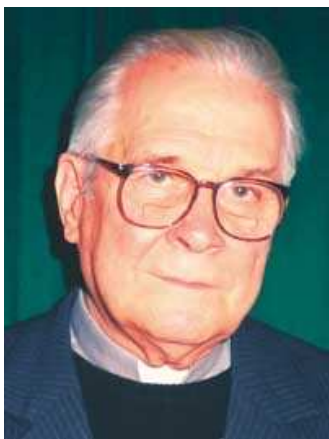
- *Vo stvorení zaznieva hlas, ktorý nám pripomína niečo, čo je nad všetkým stvoreným.*
- *Človek nesmie so svetom robiť, čo chce on, ale čo zodpovedá pravde vecí.*
- *Vedieť o pravde znamená spolu vedieť o svojej neporovnateľnosti voči nej.*
- *V skutočnosti je moc niečo viacznačné: môže spôsobiť dobré i zlé, môže budovať i ničiť. Čím sa ona v skutočnosti stane, závisí od toho, aké je zmysľovanie, ktoré ňou narába, a účel, ku ktorému sa používa.*
- *V skutočnosti každá hodina, každý deň a každý rok predstavuje životný úsek našej konkrétnej jedinečnej existencie, ktorý prichádza len raz a v celku života zaujíma nenahraditeľné miesto.*
- *V skutočnosti je moc niečo viacznačné: môže spôsobiť dobré i zlé, môže budovať i ničiť. Čím sa ona v skutočnosti stane, závisí od toho, aké je zmysľovanie, ktoré ňou narába a účel, ku ktorému sa používa.*
- *Múdrosť je niečo iné ako bystrý rozum alebo praktická životná zbehlosť. Múdrosť vzniká vtedy, keď Absolútne a Večné prenikne do konečného a pomimuteľného vedomia, a odtiaľ osvecuje svojím svetlom celý život.*
- *Keď človek prichádza k Bohu so svojou ľútosťou, Boh je už dávno v jeho vnútri a túto ľútosť v ňom pôsobí.*
- *Zbožné mlčanie je najhlbšou modlitbou pred Bohom. Modlitba slova je nemožná, ak zmizne modlitba mlčania... To nie je prázdnota; to je ticho. A v tichu je Boh.*
- *Pre kresťana všetko závisí od toho, či obraz Kristov v ňom žije pôvodne a mohutne, alebo či je ošúchaný a chabý... Tento Kristus je potecha a spolu hrozba. On je Pán. Je Pravda, ale aj Moc. Je Zmysel, ale aj Skutočnosť. Bude, keď už tu nebude nič zemskeho. Bude víťaziť, súdiť a dovršovať.*
- *Čo je v človeku sa pozná podľa toho, akých ľudí k sebe priťahuje.*
- *Kto ma môže tak volať, že strácam tým seba a spolu, práve vtedy, seba nachádzam? Jedine Boh.*

(dmj)

Andrej DERMEK

(* 27.11.1914 – † 22.11.2003)

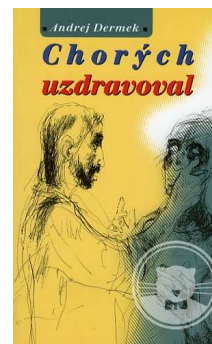
Teológiu študoval na Pápežskej gregoriánskej univerzite v Ríme a ukončil na bohosloveckej fakulte V Bratislave (1942; 1945 doktorát). Za ilegálne prechody saleziánov do zahraničia bol väznený (1951–1960). Pôsobil aj ako provinciál slovenských saleziánov (1968–1984). Vyučoval na UK v Bratislave (1991 docent; 1997 profesor). Knižne vydané meditácie nad textami Nového zákona *Chlieb a slovo*. Riadil sa úslovím: *Ak by som sa mal prehrešiť, tak radšej dobrotou ako prísnosťou.*

Z myšlienok

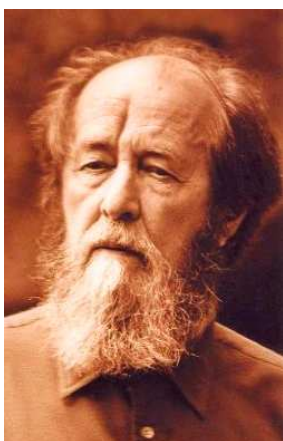
- ♥ *Ak sme medzi mladými prítomní len čiastočne, tak sa nám tiež otvoria len čiastočne.*
- ♥ *Kto prehral svoju pedagogickú partiu na dvore či ihrisku, ťažko ju vyhrá v kaplnke, pretože tam sa asi nestretnú.*
- ♥ *Nie všetko, čo treba urobiť, máme urobiť my. Keď nesplníme svoje vlastné povolanie, budeme amatéri, ba zradcovia.*
- ♥ *Človek nemá byť ani obielený hrob, ani zanedbaný svätostánok, ale chrám Ducha Svätého.*
- ♥ *Dialóg je vtedy, keď spoločne hľadáme pravdu, nie keď každý obhajuje svoju – to je súdna sieň... Dialóg je podmienený kompetenciou, podávaním dôkazov a otvoreným hľadaním.*
- ♥ *Maturitou lásky je ustálená schopnosť riešiť problémy citového života.*
- ♥ *V nejednote sa cítime zle, zraňujeme sa navzájom. Strácame pokoj, súlad, silu.*
- ♥ *Kvet sa neotvára kliešťami, ale slnečným svetlom.*
- ♥ *Láskavosť je viditeľný strom, ktorého neviditeľným koreňom je láska... Láska, ktorá sa bojí odriekania ešte nie je pravá... Všetky lásky chodia do školy božskej Lásky.*
- ♥ *To čo robíš, vyplýva z toho, aký si... Na kolenách všetko vyzerá ináč.*
- ♥ *Netreba rozširovať pobožnosti, ale prehlbovať zbožnosť.*
- ♥ *Skôr ducha modlitby ako dlhé modlitby.*
- ♥ *Človek musí byť najprv hlboko ľudský a až potom Boží.*
- ♥ *Hra na klavíri podľa evanjelia: pravá ruka nevie, čo robí ľavá.*
- ♥ *Život spojený s akoukoľvek obetou je apoštolátom.*
- ♥ *Efektívnosť Božieho kráľovstva: láska a nie výkon.*
- ♥ *Aj zlí ľudia vedia oceniť, keď sa pracuje naozaj nezištne a pracuje sa veľa... Človeka je omnoho ľahšie znechutiť ako nadchnúť.*
- ♥ *Autorita sa nedá vynútiť, tá sa dá iba získať.*
- ♥ *Kto sa len bráni, už prehráva... Sme rozsievачi, nie ženci.*

(dmj)

Alexander SOLŽENICYN

(11. 12. 1918 – 3. 8. 2008)

Získal Nobelovu cenu za literatúru (1970), za autentickú silu, s ktorou pokračoval v tradíciách ruskej literatúry. Napísal: *Jeden deň Ivana Denisovča* (1962), *Matrjonin dvor* (1963), *Rakovina* (1968), *V prvom kruhu* (1968), *Súostrovie GULAG* (1973–75), *Rozdelený svet* (1978), *Východ a západ* (1980), *Ako by sme mali usporiadať Rusko* (1990), *Červené koleso* (1971–1991), *Rusko v troskách* (1998), *Dvesto rokov spolu* (2003). Písal aj politické úvahy, etické eseje, drámy i básne. Vytvoril literárne monumenty solidarity so všetkými mučeníkmi a mŕtvymi z rokov 1918–1958, podal svedectvo, prežité do morku vlastných kostí, o hrôzach boľševického režimu. Stal sa svedomím celého Ruska, nenechal si zapchať ústa žiadnou cenzúrou. Osobne sa stretol 1993 aj s pápežom Jánom Pavlom II. Po návrate do Ruska (1994) Solženicyn odsudzoval nielen hnilé hodnoty postkomunistického Ruska, ale aj Západu. Strhol oponu mlčania a lži.

Z myšlienok

- *Túto knihu (Súostrovie GULAG) preto venujem všetkým, ktorým život nestačil na to, aby o tom rozpovedali. A nech mi odpustia, že nie všetko som videl, nie na všetko som si spomenul, nie o všetkom som sa dovtípil. V tejto knihe sa nepíše o vymyslených osobách, ani o vymyslených udalostiach. Ľudia a miesta majú autentické mená.*
- *Ľudia zabudli na Boha, to je dôvod prečo sa to všetko stalo.*
- *Moc – a to sa vie už tisícročia – je jedom... Pre človeka, ktorý verí v niečo vyššie, čo stojí nad nami všetkými, a ktorý preto chápe hranice svojich možností, moc nie je ešte smrteľnou. No pre ľudí bez tejto viery je mŕtvolyň jedom. Kto sa ním raz nakazil, niet pre neho záchrany.*
- *Každý, kto raz vyhlásil násilie za svoju metódu, nevyhnutne si musí zvoliť lož za svoj princíp.*
- *Krok statočného človeka: nezúčastniť sa na lži, nepodporovať lživé konanie! Nech to prichádza na svet, dokonca nech vládne svetom – ale nie s mojou pomocou.*
- *Spravodlivosť znamená súlad s morálnym právom pred právnym.*
- *Utrpenia a nešťastia sú jednotlivcovi potrebné. Nútia ich prehľbiť vnútorný život a duchovne sa povzniesť.*
- *Jedno slovo pravdy celý svet preváži.*
- *Nikdy nič neprehrmí – odplata za zbabelosť bude len ťažšia. Statočnosť a schopnosť prekonávať sa získame len vtedy, keď sa odhodláme na obeť.*
- *Ak neobrodíme svoje svedomie, nezachráni nás nijaká ekonomika.*
- *Statočnosť a schopnosť prekonávať sa, získame len vtedy, keď sa odhodláme na obeť.*
- *Postupne mi dochádzalo, že línia, ktorá rozdeľuje dobré a zlé, nie je medzi krajinami, nie medzi triedami a nie medzi politickými stranami, že táto hranica je len v srdci každého z nás.*
- *Pravidlo by malo byť: Jednaj tam, kde žiješ, kde pracuješ! Trpezlivo, činorodo, kam až tvoje ruky dosiahnu.*
- *Popri ľudských právach treba brániť aj dušu človeka: vyslobodiť ju pre život rozumu a citu.*
- *Zázraky sa nezosielaajú tým, ktorí sa im zo všetkých síl neponáhľajú v ústrety.*

(dmj)

- **Zo všetkých možných spôsobov** jednania vyber vždy ten, ktorý po uvážení všetkých dôsledkov najviac prispeje k blahu celku.
- **Omnoho viac ako o šírenie užitočných právd sa musíme usilovať o to, aby sa cvičením u ľudí rozvinula schopnosť úsudku... musíme ich naučiť samostatne rozpoznávať nesprávne úsudky.**
- **Musíme byť rozhodní. Priľnúť k pravde, k dobrej veci ľudstva, a nie sa chcieť zapáčiť nejakej strane, nejakej ľudskej stolici.**
- **Odvahu potrebuje aj učiteľ, pretože pravá osveta vždy naráža na odpor; v každej krajine sa nájdú ľudia, pre ktorých je čistá pravda soľou v očiach.**
- **Priznajme sa pred celým svetom, že potrebujeme lásku, milovať a byť milovaní. Nehanbime sa za to, že sme ľudia!**
- **Nič nemôže zabrániť tomu, aby sme neodvodili z najpravdivejších tvrdení, ak ich spojíme s nepravdivými predpokladmi – najzvrátenejšie a najhanebnejšie závery.**
- **Príde doba, keď budú ľudia pociťovať k vojne, k tejto nezmyselnej túžbe dokázať svoju pravdu mečom, rovnako všeobecný odpor, aký teraz pociťujú k súboju.**
- **Pravá veselosť nielenže neuberá z dôstojnosti ľudskej, ale je aj podstatnou podmienkou jej dokonalosti.**
- **Byť šťastný a iných obšťastňovať – to je pravé poslanie človeka... Podstatné je cítiť v každom človeku dôstojnosť ľudskej prirodzenosti.**
- **Múdry človek nie je nikdy pyšný a spupný; skôr o sebe zmýšľa skromnejšie ako iní... nechce panovať nad inými, ale nechce tiež byť ich sluhom...**
- **Bez toho, že by sme preceňovali hodnotu, ktorú poznanie má, musíme všetci uznať, že nevedomosť a omyl pôsobí celému ľudstvu nesmierne zlo... každý človek, pokiaľ je živý, má pokračovať vo svojom vzdelávaní... Viera nás nezabavuje povinnosti používať vlastný rozum a naopak.**
- **Matematiku možno definovať ako vedu, ktorá pojednáva o všeobecných zákonoch, podľa ktorých sa veci musia riadiť vo svojej existencii... Cenil som si na matematike len to, čo je súčasne filozofiou.**
- **Niečo je pravda nie preto, že to tak poznáva Boh, ale naopak Boh to tak poznáva, pretože to tak je.. Keby neboli pravdy samé o sebe, nemohli by existovať ani žiadne poznané alebo myslené pravdy.**
- **Predovšetkým som si stanovil pravidlo, že ma žiadna zrejmosť predpokladu nedonúti k tomu, aby som sa cítil zbavený povinnosti hľadať preň dôkazy tak dlho, pokiaľ jasne neuvidím, že nemožno a prečo nemožno požadovať žiadny dôkaz.**
- **Konečné a nekonečné sa vzťahuje na určité vnútorné vlastnosti predmetov a vôbec sa netýka len ich vzťahov k našej poznávacej schopnosti či dokonca k našim zmyslom.**
- **Nič na svete nesmieme mať za istejšiu a nepochybnejšiu ako zásadu, že všetci pozemšťania sa vyznačujú v podstate rovnakou prirodzenosťou a majú v podstate rovnaké práva... Každý boháč namiesto toho, aby si robil nárok na zvláštne prejavy úcty, by mal cítiť kvôli svojmu bohatstvu potrebu ospravedlnenia a obhajoby.**
- **Slabý matematik nebude nikdy mocným filozofom... aby to, čo možno bolo povedané nejasne, bolo vysvetlené jasnejšie, to, čo je úplne nesprávne, bolo odvolané, ale všetko správne a pravdivé, aby čo najskôr bolo všeobecne prijaté.**
- **Vo vedách i vo všetkých ostatných oblastiach neprinášajú pokrok tí, ktorí krčovitě zotrývajú na ustálenom stave vecí, ale tí, ktorí sa usilujú o lepšie, tí, ktorí sa odvážia stále meniť všetko, čo nie je v poriadku.**

Šľachetný mysliteľ **Bernard Bolzano**
 (5.10.1781–18.12.1848),
 profesor pražskej univerzity,
 mimoriadny zjav kultúrnej minulosti v Čechách.
 (dmj)

